

К Ш И Ш Т О Ф
Б О Х У С

Вахмістр

Роман

Харків
«ФОЛІО»
2024

Пролог

Кінець листопада, десь у Данцигу

Дівчина з жахом вдивлялася у джутовий мішок. Він ослиз від бруду та смердів тваринним калом. Але не це було в ньому найжахливіше. Мішок жив, напинаючись щохвилини в найменш очікуваних місцях. Знала, що пацюк усередині рано чи пізно вигризе дірку в тканині й вибереться назовні. А тоді вона й справді залишиться з ним сам-на-сам.

Зачинили її в цій комірчині, задушливій і тісній, кілька годин тому. Кинули нею на долівку, як мішок картоплі. Це мала бути кара за непокірність. Не того від неї сподівалися?

Кусала губи. Трусилася від холоду. Мала зв'язані руки. Пронизливий холод проникав крізь тонкі стіни. Цього року листопад був суворий. Здогадувалася, що її утримують біля води. На острові Шпіхлерів? Ще ближче до моря? До неї долинали звуки з пристані поблизу: гудки тягачів, скрипіння кранів та раптові удари вітру об якісь бляшані дахи на набережній. За кількадесят метрів від неї, ймовірно, вирувало нормальне життя. Десь недалеко люди заповнювали маленькі кав'ярні і ресторації, що пахли олією та свіжою рибою. Світилися ліхтарі й чувся гамір. І було життя.

А її нору переповнювали страх і сірувата темрява, яку розіджувала рахітична жарівка, підвішена на оголеному кабелі під стелею. Вдивлялася в неї з напруженням, молячись, щоб не згасла. Наче ці рештки світла — єдиний щит, який обороняє її від скаженого гризуна, що звивається в мішку. Воліла не думати, що станеться, коли згасне світло, а пацюк вирветься назовні.

Раптом помітила, що в мішку з'явилася дірка. Маленька, чорна плямка, що невпинно росла на очах — провісник наближення біди і жахливої катастрофи. Зойкнула зі страху і вперлася спиною в стіну якомога далі від того, що було неминуче. Відчувала, як калатає її серце, ніби осліплена птаха в клітці.

Блимнуло скляне вічко. Почули її крик. Боже, змилуйся, віджени мої страхи... Тільки не це! А все ж. Світло раптом згасло, мовби хтось спустив темряву з прив'язі.

І майже в ту саму мить оскаженілий пацюк вирвався назовні. Відчула його холодні пазури на своєму тілі. Напевно, був виголоднілий, бо відразу ж вкусив за шию, і це відняло їй дихання. Як божевільна, намагалася скинути його з себе, але гризун не пускав. Був велетенський, мав вологу шерсть і смердів портовою каналізацією. Жадібно в'їдався в її тіло, а вона, борючися з огидою і болем, намагалася струсити його. Без успіху.

Раз навіть вдалося відірвати звіра від себе, але він майже миттєво знову кинувся в атаку. Цього разу вп'явся в її литку, вириваючи шмат тіла. Жахливий біль пронизав ногу. Господи! Почала верещати від розпачу, а її вібруючий крик відбивався від бетонних мурів, розпадався на окремі тупі звуки й падав, як чорний дощ.

Підповзла до виходу й ошаліло почала гатити кулаками в двері.
— Випустіть мене! Рятуйте!

Гризун стрибнув їй на спину. Відчувала, як сорочка просочується кров'ю.

— Змилуйтеся!

Щойно через хвилину, яка здалася вічністю, до неї долинув якийсь шум по той бік дверей.

— Чого тобі треба, шльондро?

Це був голос того чоловіка, який зачепив її на Брайтгассе... Низький і хрипкий, ніби лунав з дна колодязя...

— Зроблю все, що хочете, тільки випустіть мене звідси! — голос застрягав у горлі.

— Точно вже будеш слухняною?

— Благаю! — здогадувалася, що на неї чекає. Але все було ліпшим, ніж оце пацюче жахіття. Зрештою, вона і так вже не жила. Її життя закінчилося тиждень тому, коли зустріла на вулиці цього чоловіка з обличчям сільського пастора... Могла б тоді не зупинитися. Проігнорувати його. Проте не зробила цього.

Почула рипіння дверей і припала до порога. З-за промінчика світла виринула рука її переслідувача. Відчула, як ця рука брутально вхопила її за волосся і виволокла назовні.

— Час платити за рахунками, шльондро!

Розділ I

Раз, два, три... зникаєш ти

1.

Субота, 23 листопада 1929

Як він і очікував, дім стояв на малолюдній околиці. Маленький, непримітний, за парканом, що захищав його від поглядів сторонніх. Просто ідеальний для кубла. Його інформатор рідко помилявся. Поблизу виднів лише невеликий будинок, у якому мешкали робітники корабельні Шіхау. Вахмістр одним махом перестрибнув через огорожу. Обережно підійшов до будівлі та заgrimав кулаком у двері. За хвильку постукав ще раз.

— А ти хто такий? — у вічкові блиснуло почервоніле око.

— Шутцполіцай*.

— Гівняй, а не поліцай. Я тут сам дбаю про порядок. Нікого не запрошував, — долинув голос з-за дверей.

Зозулька зміряв оком перешкоду, що відділяла його від помешкання. Без зусиль міг би розвалити ці сірі одвірки кількома копняками, але це знову спричинило б головний біль. У нього було жакливе похмілля та враження, що рот повний сухих трісок. До цього, як завжди після алкоголю, додавалося ненайкраще ставлення до ближніх, таких, як цей гівнюк, що саме відгавкувався за дверима.

Ніби й знав, що не варто змішувати пива, навіть найкращого габербуша**, з гольдвассером***. А проте вчора догодив собі таким

* *Шутцполіцай*, скорочено Шупо — поліція для охорони порядку, поліцейний підрозділ, створений у 1921 році для гарантування безпеки мешканцям Вільного Міста Гданська.

** *Габербуш* — популярний до Другої світової війни ґатунок пива (*прим. перекладача*).

*** *Гольдвассер* — міцна лікерна настоянка на травах, з додаванням великих пелюсток 22-каратного золота (*прим. перекладача*).

коктейлем у ресторації на Нойфарвассер. І тепер у нього тріщав череп, він сливе відчував, як всередині перетікає мозкова рідина. Хлюп — ліворуч, хлюп — праворуч. Попустив комірець. Йому було душно в листопаді. Дідько!

— Пане Бурше, на вас надійшла скарга. Нібито у вас у помешканні смердить газом.

— Та ж я, курва, взагалі не маю газу. Грію в хаті буржуйкою.

— Ну от, пане, бачите, які ті люди. Щось їм стрелить під черепок, і вже пруться до поліції. Тільки б анонімки писали. Отже, це лишень формальність. Кину оком, напишу доповідну, та й на тому буде по справі.

У відповідь йому — тривала тиша. Печерна людина і далі кумекала, чи відчиняти двері. Зозулька подумки порахував до десяти. Далі нічого. Що ж, хай так. Відійшов від дверей на два кроки. У коридорі смерділо сечею. Що за нора, дідько! Хотів ударити з усієї міці, щоб виламати двері, аж раптом почув скрегіт замка. Нарешті!

Оминув на вході товстуна з підголоною шиєю. Моряцьке тату на руці. Військові черевики. Шрам на вгодованому рилі. Зозулька фіксував ці деталі ніби несвідомо, за поліційною звичкою. Праворуч — кухонька, гора немитого посуду, руда смуга на раковині. Прямо — вітальня. Зупинився посеред кімнати і примружився. Південне сонце пробивалася крізь брудну тюль і разило йому очі.

— Буржуйка стоїть у кухні, — долинув до нього голос з-за спини.

— А товар де ховаєш? — повернувся до Бурше, який був однакового з ним зросту. Футболка, колись білого кольору, облягла величезні барки та гори м'язів. Лапи чолов'яга мав, як лопати.

— Що таке? — Бурше вип'явся, ніби крізь нього пройшов струм.

— Не глухий, чув. Котли, валюту, прикраси. Бо ти, Бурше, — бандит. Тобто барига.

— То ви не прийшли через газ?

— Ну так, дідько, не тому. Уяви собі. Вахмістр Зозулька. Кріпо*.
— Ви ж казали, що з Шупо, — він усе ще чіплявся за надію, що це непорозуміння.

— Обмовився.

— Я напишу на вас скаргу, — вернигора відступив на крок.

— Тобі б довелося спочатку навчитися писати. А зараз до суті. Де крадене барахло? Найбільше мене цікавить те, що винесли з ювелірного салону Вінкельманна на Гольдшмідегассе**... Пташки мені настрекотіли, що ти до того причетний...

— Уперше чую, — не втрачав певності Бурше.

— Послухай. Під час цього нападу підстрілили не тільки старого Вінкельманна. Сліпа куля влучила в дитину, що спала за стіною. Дівчинка залишиться калікою на все життя.

— А що мені до того...

— Крім того, Бурше, у мене слабке здоров'я. І саме зараз маю мігрень. Вияви громадянську поставу і позбав нас від усього цього лайна. Скажи, де ховаєш крадений товар. Напишу відповідний рапорт, що я прийшов із перевіркою за анонімним доносом. А потім прикрию тебе в ізоляторі на Шісштанге***, так щоб у тебе було алібі, нібито ти не доносиш і відмовився від співпраці. Матимеш у своїх босів репутацію міцного хлопця. Що на своїх не капаєш, ніколи. Усе заперечуватимеш, і ми випустимо тебе через кілька днів. Просто, правда?

— Відвали, шакал.

— Як хочеш, — Зозулька зітхнув і одним влучним ударом у прес зігнув Бурше навпіл. Через декілька секунд той отямився, але було вже надто пізно. Вахмістр приставив йому холодне дуло люгера до чола.

— Навіть не думай про це, — сказав. — Не заважаюся, повір мені...

* *Kripo* — кримінальна поліція (прим. перекладача).

** Сучасна вулиця Злотніча — улюблена вуличка гданських золотарів і ювелірів.

*** Сучасна вулиця Куркова, на якій міститься слідчий ізолятор.

— Не вистрелиш, фраєр. Будеш відповідати за це в суді. Не наважишся, — в очах Бурше він не побачив страху, радше холодну рішучість. І ненависть.

— Твоя правда. Шкода кулі на таку скотину, — сказав Зозулька і несподівано вдарив чоловіка прикладом револьвера у скроню. Бурше гепнув на підлогу, як мішок цементу.

Вахмістр схопив його за ноги і затагнув до туалету. Він знову відчув свою голову. Хлюп ліворуч, хлюп праворуч, туди-сюди. Господи! Що за клаустрофобна діра. Сорочка липнула від поту. Схопив суперника за волосся і запхав його макітру до унітаза.

Потягнув за шнур бачка, зацікавлено спостерігаючи, як руда рідина заповнює раковину. Терпеливо чекав, поки той опритомніє і захлинетесь водою. Сильно тримав тіло, що сіпалося у нього в руках. Бурше боровся, як дикий звір, що потрапив у капкан, б'ючи ногами на всі боки та шарпаючи, але вахмістр тримав міцно. Двадцять, тридцять, досить! Витягнув мокрий череп на кілька секунд і знову запхав його в раковину. Двадцять, двадцять п'ять... Відчув, що тіло обвисло. Міг би притримати гівнюка ще кілька секунд. І звільнив би це паршиве місто від дармоїда та вродженого бандита. На одного сучого сина з чорним піднебінням було б менше... Але глузд підказував йому не робити цього. Принаймні не в такий дурний спосіб. І так вже мав гарантовані проблеми на Карренваль... Познер знову звинуватив би його у «застосуванні насилля і засобів, невідповідних до обставин», хай що означала ця бюрократична новомова.

Бурше жадібно хапав повітря. Його очі випадали з орбіт. Нагадували ебонітові кулі, силоміць увіткнуті в очні ями.

— Тепер будеш говіркіший? — Зозулька брутально його струснув.

— Випустите мене з ізолятора? — гаркнув Бурше.

— Я ж пообіцяв.

— У хаті нічого не маю. Барахло — в забетонованому колодязі у саду, під голубником. Ви ніколи б не знайшли...

— От і чудово. Давай сюди ручки, надягну тобі обручки.

— Нащо, правду ж кажу...

Зміст

Пролог	5
Розділ I. Раз, два, три... зникаєш ти	8
Розділ II. Циркуль професора Ленца	67
Розділ III. Брати з порту	133
Розділ IV. «Там мій скарб, де мої сестри»	176
Розділ V. Демони живуть у Тапіау	207
Епілог	278
Посилання	282